فصلنامه توسعه اجتماعی (توسعه انسانی سابق)، دوره ۲۰، شماره ۴، تابستان ۱۴۰۵، صفحات ۳۷۲-۳۴۳

بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان در زمان قبل و بعد شیوع بیماری کووید-۱۹ در دانشجویان دانشگاه صنعتی سیرجان

دکتر ابوالفضل علوی[۱]، دکتر زهره قویدل[۲]، دکتر رضا صادقی[۳]، دکتر بتول زیدآبادی[۴]

تاریخ وصول: ۱۴۰۴/۱۰/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۲/۶

چکیده:

دانشگاه به‌عنوان یک نهاد اجتماعی، بستر تعاملات آموزشی، پژوهشی و فرهنگی میان دانشجویان و اعضای هیئت علمی است. تعاملاتی که در دوران همه‌گیری کرونا به شکل چشم‌گیری کاهش یافت. به دلیل مسری بودن کووید-۱۹ و لزوم حفظ سلامت دانشجویان، استفاده از فضای مجازی و رسانه‌های جمعی مختلف، منجر به تغییرات محسوس در سبک زندگی دانشجویان شد. لذا این پژوهش با هدف بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان در زمان قبل و بعد شیوع بیماری کووید-۱۹ در دانشجویان دانشگاه صنعتی سیرجان در سال ۱۴۰۰ انجام شد. این مطالعه یک مطالعه کمی بود. پاسخگویان ۵۲۱ نفر از دانشجویان دانشگاه صنعتی سیرجان در سال ۱۴۰۰ بودند که از طریق نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. پژوهش حاضر، پیمایش، و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۶۶ سؤال بود. یافته‌ها این پژوهش نشان داد که بین سبک زندگی اجتماعی پاسخگویان و متغیرهای استفاده از کلاس‌های مختلف از طریق وسایل ارتباط جمعی، استفاده از کلاس‌ها از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی، پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی از طریق وسایل ارتباط جمعی، پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی رابطه معناداری وجود دارد.

مفاهیم کلیدی: *سبک زندگی اجتماعی، عوامل فرهنگی، آموزش مجازی، کووید-۱۹*

---

[۱] استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه صنعتی سیرجان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، سیرجان، ایران (نویسنده مسئول) a.alavi@sirjantech.ac.ir

[۲] دکتری جامعه‌شناسی گرایش بررسی مسائل اجتماعی ایران، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران zohreh.ghavidel@ens.uk.ac.ir

[۳] دانشیار گروه بهداشت عمومی، دانشگاه علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران r.sadeghi351@sirums.ac.ir

[۴] دکترای آموزش بهداشت و ارتقا سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران b.zeidabadi@sirums.ac.ir

مقدمه و بیان مسأله

سبک زندگی ابزار تجربی دقیقی برای بررسی واقعیت‌های فرهنگی که در حال شکل‌گیری هستند و یا شکل گرفته‌اند، می‌باشد (*Abazari & Chavoshian, 2002; Baudrillard, 2016*). سبک زندگی تنها گویای جایگاه عینی افراد نیست و می‌تواند به بررسی جایگاه ذهنی آن‌ها نیز بپردازد (*Abdullah & Jabbar, 2020; Atashin Sadaf & Kheiri, 2020*). با توجه به آنچه که اشاره شد می‌توان گفت سبک زندگی در جامعه مدرن هویت افراد را مشخص می‌سازد، به بیانی دیگر سبک زندگی هویت بخش است و به هستی و وجود فرد وحدت می‌بخشد (*Bourdieu, 1984; Lash & Urry, 1987; Wyn & White, 1997; Ansbacher, 2001; Giddens, 2009*). بررسی سبک زندگی در شرایط اجتماعی موجود می‌تواند چالش‌ها و فرصت‌های بسیاری را در زمینه‌های مختلف برای ما روشن سازد.

با توجه به اهمیت سبک زندگی، به نظر می‌رسد که به دنبال شرایط شیوع بیماری کرونا، دانشجویان، آینده‌سازان جامعه و سرمایه انسانی که از بسیاری از موقعیت‌های اجتماعی فاصله گرفته‌اند به دلیل حضور زیاد در خانه، زمان بیش‌تری از فضای مجازی و وسایل ارتباط جمعی استفاده می‌کنند. توسعه و رشد تکنولوژی‌های رسانه‌ای (فضای مجازی) و وسایل ارتباط جمعی (تلویزیون) می‌تواند منجر به تغییرات در نحوه روابط اجتماعی افراد به‌ویژه جوانان در سطح جامعه باشد، این تکنولوژی‌ها با درگیر کردن افراد در مناسبات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، تحولی عمیق در روابط اجتماعی افراد ایجاد می‌کند، فرد را به دیگران و سایر گروه‌ها ارتباط می‌دهند، این گروه‌ها شامل اعضای خانواده، همکاران، همکلاسان، پزشکان، روحانیت، دوستان صمیمی و حتی تعمیرکار اتومبیل و فروشندگان مغازه‌ها نیز می‌باشند. فضای مجازی و رسانه‌های جمعی ما را با صدها یا هزاران نفر در جامعه در سراسر کشور و حتی در سراسر جهان مرتبط می‌سازد. ویژگی‌های هویت‌بخش فضای مجازی و وسایل ارتباط جمعی، از طریق تأثیر در شیوه زندگی افراد، نحوه تعامل افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد (*Mohammad, 2020*). دانشگاه‌ها، زیربنای لازم برای هدایت سرمایه انسانی به سمت توسعه است (*Azarm & et. al, 2021; Samadi-Miarkolaei, 2021; Yadollahi Dehcheshmeh & et. al, 2021*). حال با توجه به شرایط بیماری کرونا این نهاد بسیار مهم تلاش دارد از طریق تدریس آنلاین به اهداف خود که آموزش و تربیت نیروی انسانی با تجربه و کارآزموده است، دست یابد، اما استفاده بسیار از فضای مجازی می‌تواند بر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان تأثیر گذارد و روابط اجتماعی دانشجویان را متحول سازد؛ بنابراین بررسی این مسئله می‌تواند

اهمیت بسیار زیادی داشته باشد (*Mohebbi & Kia, 2020; Razavizadeh & Abdolmaleki, 2020*).

در همین راستا، این پژوهش در پی پاسخ به سؤالات زیر است:

۱. آیا بین سرمایه اجتماعی پاسخگویانی که به بیماری کرونا مبتلا شده‌اند و پاسخگویانی که به کرونا مبتلا نشده‌اند تفاوت معناداری وجود دارد؟

۲. آیا بین سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی افراد مبتلا به کرونا رابطه معناداری وجود دارد؟

۳. آیا بین سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی افراد غیر مبتلا به کرونا رابطه معناداری وجود دارد؟

۴. آیا بین سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی قبل و بعد از شیوع بیماری کرونا (به‌طور کلی و در قالب یک شاخص ترکیبی) رابطه معناداری وجود دارد؟

۵. آیا بین سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی افراد پیش از شیوع کرونا رابطه معناداری وجود دارد؟

۶. آیا بین سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی افراد پس از شیوع کرونا رابطه معناداری وجود دارد؟

پاسخ به این سؤالات می‌تواند به روشن شدن تأثیرات فرهنگی و اجتماعی ناشی از دوران کرونا بر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان کمک کرده و راهنمایی برای سیاست‌گذاری‌های فرهنگی و آموزشی در دوران‌های مشابه آینده باشد.

پیشینه پژوهش

الف) تحقیقات داخلی

در این بخش به مرور برخی از مطالعات در حوزه سبک زندگی می‌پردازیم.

پرچمی و درخشان (۱۳۹۹)، به بررسی سبک زندگی اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی در شهر تهران) پرداختند. نتایج تحقیقی در تهران نشان داد که از میان مؤلفه‌های سبک زندگی اجتماعی انجام تکالیف شهروندی در میان پاسخگویان دارای بیشترین و اعتماد اجتماعی کمترین مقدار می‌باشد؛ همچنین سبک زندگی اجتماعی تحت تأثیر عوامل مختلفی نظیر جنسیت، سن، طبقه اجتماعی، پایبندی دینی و استفاده از رسانه می‌باشد که در هر یک از مؤلفه‌های آن متفاوت است (*Parchami & Derakhshan, 2020*).

بابایی‌فرد (۱۴۰۰)، در مطالعه‌ای، به بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر پایبندی به سبک زندگی اسلامی در دانشجویان دانشگاه کاشان پرداخته است. روش مطالعه پیمایشی و بر روی ۳۲۹ نفر با نمونه‌گیری طبقه‌ای صورت گرفت. نتایج نشان داد که عوامل اقتصادی، سن، وضعیت تحصیلی و قومیت با پایبندی ارتباطی ندارند، اما عملکرد تربیتی، فرهنگی خانواده، سرمایه فرهنگی، عملکرد دانشگاه و سرمایه اجتماعی، نقش مثبت و معنادار دارند. در مقابل، عملکرد رسانه‌های جمعی جهانی تأثیر منفی و معناداری بر این پایبندی دارد. در مجموع، عوامل فرهنگی و تربیتی مهم‌ترین نقش را در ترویج سبک زندگی اسلامی ایفا می‌کنند (*Babaei Fard, 2021*).

مقاله بدرخانی (۱۴۰۰)، به بررسی تأثیر شیوع کووید-۱۹ بر فرهنگ و سبک زندگی اجتماعی ایرانیان می‌پردازد. در این مطالعه، ۱۶۷ نفر از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با تماس صوتی و تصویری شرکت کردند. نتایج نشان داد که کرونا تأثیرات عمیقی بر احساسات و رفتارهای اجتماعی داشته است، از جمله افزایش حس همدلی، تأثیر مثبت کاهش حضور مردم در محیط بر محیط زیست و نقش مهم فضای مجازی در ارتباطات خانوادگی و آموزش. با این حال، افراد شاغل با خسارات مالی و مشکلات ناشی از فناوری در کار خود مواجه شدند (*Badrkhani, 2021*).

مقاله تاج‌بخش و احمدی (۱۴۰۱)، به بررسی عوامل اجتماعی ـ فرهنگی مؤثر بر سبک زندگی سلامت‌محور جوانان ۱۸ تا ۳۵ ساله شهر همدان پرداخته است. این پژوهش پیمایشی با استفاده از پرسشنامه و نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از ۳۸۴ نفر انجام شد. نتایج نشان داد که حدود نیمی از پاسخ‌دهندگان سبک زندگی سلامت‌محور خود را در سطح متوسط ارزیابی کردند. همچنین، الگوی ورزشی با ضریب تأثیر ۰/۶۷ بیشترین نقش را در این سبک زندگی ایفا می‌کند. سبک زندگی سلامت‌محور، با تأکید بر نقش ورزش در سلامت جسمی و روانی، بر اهداف زندگی و مناسبات اجتماعی افراد تأثیرگذار است (*Tajbakhsh & Ahmadi, 2023*).

مطالعه رییسی و همکاران (۱۴۰۳)، با عنوان شناسایی عوامل مؤثر بر سبک زندگی سالم در دوران پساکرونا با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر سبک زندگی سالم در دوران پساکرونا انجام شد. این تحقیق به روش کیفی و با استفاده از مصاحبه نیمه ساختار یافته با ۱۵ نفر از اساتید و متخصصان دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام گرفت. نتایج نشان داد که هنجارهای فرهنگی، اجتماعی، زیستی، فناورانه و اقتصادی از جمله عوامل مؤثر بر سبک زندگی سالم در این دوران هستند. این تحقیق تأکید دارد که ترویج سبک زندگی سالم نیازمند هماهنگی و

همدلی میان نهادهای مختلف آموزشی، بهداشتی، فرهنگی، خدماتی و سیاسی است (*Raesi & et. al, 2024*).

ب) تحقیقات خارجی

Zhao & et. al (2022)، در مطالعه‌ای با عنوان وضعیت ذهنیت اجتماعی دانشجویان دانشگاه‌های چین در طی پنج موج زمانی، تغییر نگرش‌ها و هنجارهای اجتماعی دانشجویان چینی را در طی دوره پاندمی بررسی می‌کند. یافته‌ها نشان می‌دهد که شرایط همه‌گیری، روحیه جمع‌گرایانه دانشجویان را تحت تأثیر قرار داده و موجب تغییرات قابل توجهی در رفتار معاشرتی آن‌ها شده است.

Ruiz-Zaldibar & et. al (2022)، در مطالعه‌ای با عنوان تأثیر کووید ۱۹ بر سبک زندگی دانشجویان، به بررسی سبک زندگی دانشجویان اسپانیایی می‌پردازد. بر اساس نظرسنجی آنلاین از ۴۸۸ دانشجو، یافته‌ها نشان می‌دهد که سبک زندگی اجتماعی ـ خانوادگی و سلامت روانی دانشجویان در طول قرنطینه به‌طور معناداری رو به وخامت گذاشته است، به‌ویژه برای دانشجویان زن این تحقیق جنسیت و *BMI* را به‌عنوان عوامل مؤثر شناسایی می‌کند.

Xu & et. al (2022)، در مطالعه‌ای با عنوان «تأثیر کووید-۱۹ بر ادغام اجتماعی و فرهنگی دانشجویان بین‌المللی» بیان کردند که فقدان تعاملات حضوری و بسته شدن فضاهای اجتماعی، موجب تضعیف احساس تعلق فرهنگی در میان دانشجویان بین‌المللی شده است. همچنین، کاهش استفاده از شبکه‌های اجتماعی رسمی، تأثیر منفی بر فرآیند ادغام اجتماعی آن‌ها گذاشته است. در مقابل، فعالیت‌های آنلاین مؤثر مانند انجمن‌ها و برنامه‌های مجازی می‌توانند به تقویت تعامل فرهنگی کمک کنند.

با اهمیت فزاینده سبک زندگی در دوره اخیر نمود این مسئله در بین افراد وجود دارد و سبک زندگی آنان به نوعی هدایتگر زندگی و تعین بخش هویت و هستی‌شان است (*Rezanazad & et. al, 2020*).

سبک زندگی به‌عنوان شیوه زندگی یا سبک زیستن که منعکس‌کننده گرایش‌ها و ارزش‌های یک فرد یا گروه است؛ عادات، نگرش‌ها، سلیقه‌ها، معیارهای اخلاقی، سطح اقتصادی که با هم طرز زندگی کردن فرد یا گروهی را می‌سازند (*Eskandarlou, 2021*). سبک زندگی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی قابل بررسی است که در اینجا به سبک زندگی اجتماعی و به‌طور خاص شبکه روابط اجتماعی و عوامل فرهنگی مؤثر بر

سبک زندگی اجتماعی دانشجویان در زمان بحرانی انتشار ویروس کرونا توجه شده است. لذا سبک زندگی، شیوه زندگی طبقات و گروه‌های اجتماعی مختلف جامعه است که در آن، افراد جامعه با پیروی از الگوهای رفتاری، باورها، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی یا انتخاب نهادهای فرهنگی و منزلتی خاص، تعلقات خود را نسبت به آن هویدا می‌کنند (*Amidi & Ahmadi, 2016*).

مبانی نظری پژوهش

تعریف سبک زندگی اجتماعی

سبک زندگی به مجموعه‌ای از الگوهای پایدار در اندیشه، شناخت، احساسات، رفتارها و کنش‌های افراد گفته می‌شود که بر پایه جهان‌بینی، نظام ارزشی، نگرش‌ها، گرایش‌ها، شرایط و منابع شکل می‌گیرد. این الگوها که تحت تأثیر فرهنگ، ویژگی‌های شخصیتی و موقعیت اجتماعی ـ اقتصادی قرار دارند، در زندگی روزمره در عرصه‌های مختلف نمایان می‌شوند(*Parchami & Derakhshan, 2020*). سبک زندگی نه تنها بازتابی از هویت فردی است، بلکه مسیری را برای دستیابی به اهداف و خواسته‌های افراد ارائه می‌دهد (*Golpayegani & Maqsoudi, 2024*).

سبک زندگی اجتماعی عبارت است از الگوهای نسبتاً پایدار روابط اجتماعی گروه‌ها و طبقات در موقعیت‌های متفاوت که موجب تولید و مصرف سرمایه اجتماعی می‌شود (*Parchami & Derakhshan, 2020*).

عوامل مؤثر بر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان

رفتارهای دانشجویان در هر نهاد اجتماعی به‌ویژه خانواده و نهاد آموزش می‌تواند عملکرد تحصیلی آنان را تحت تأثیر قرار دهد (*Razeghi & et. al, 2020*)؛ بنابراین بررسی سبک زندگی دانشجویان در شرایط فعلی که باید دور از محیط دانشگاه به تحصیل بپردازند از اهمیت بسیاری برخوردار است. در این پژوهش به بررسی عوامل فرهنگی (استفاده از وسایل ارتباط جمعی و شبکه‌های اجتماعی مجازی) بر روی سبک زندگی اجتماعی دانشجویان پرداخته است. روابط تنگاتنگ و پویایی میان فرنگ و ارتباطات وجود دارد. وسایل ارتباط جمعی و رواج شبکه‌های اجتماعی مجازی قادر هستند روش‌های جدید زندگی را در فرایند تغییرات اجتماعی و فرهنگی پدید آورند (*Mohebbi & Kia, 2020*)؛ بنابراین در این قسمت ما به دنبال بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر تغییر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان هستیم.

در همین راستا، *David Chaney* در نظریه سبک زندگی خود، سبک زندگی را به‌عنوان راهی برای بیان هویت فردی در بستر فرهنگی و اجتماعی تعریف می‌کند. از نظر او، سبک زندگی نه تنها مجموعه‌ای از عادات مصرفی و رفتارهای فردی است، بلکه در جهان مدرن، ابزاری برای ساخت و بازنمایی «خود» تلقی می‌شود. افراد از طریق انتخاب‌های فرهنگی مانند نحوه لباس پوشیدن، الگوهای مصرف رسانه، و نوع روابط اجتماعی، به شکلی نمادین جایگاه خود را در جامعه تعریف می‌کنند. بنابراین، رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی نه تنها بازتاب‌دهنده فرهنگ، بلکه سازنده آن هستند و در شکل‌گیری هویت‌های فردی و جمعی تأثیرگذارند (*Chaney, 1996*).

همچنین آنتونی گیدنز با تمرکز بر مفهوم «مدرنیته متأخر»، استدلال می‌کند که در جوامع امروزی، هویت دیگر امری از پیش تعیین‌شده نیست، بلکه افراد به‌طور مستمر از طریق بازتابندگی[1] در حال بازسازی آن هستند. گیدنز تأکید دارد که سبک زندگی در دنیای مدرن حاصل انتخاب‌های آگاهانه در زمینه مصرف، روابط، فعالیت‌های روزمره و حتی بدن فرد است. در چنین فضایی، رسانه‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌دادن به دانش فرهنگی و رفتارهای اجتماعی ایفا می‌کنند، زیرا امکانات جدیدی برای انتخاب، بازاندیشی و تعاملات نمادین فراهم می‌سازند (*Giddens, 1991*).

بیشتر نظریه‌های اخیر در مورد تأثیرات فرهنگی، بیانگر این مطلب هستند که رسانه‌ها با عرضه کردن نقش‌ها و رفتارهایی که برای ثبات اجتماعی مطلوب، به‌عنوان عامل مهمی در جامعه‌پذیری رسمی و غیر رسمی ایفای نقش می‌کنند. بنابراین رسانه‌ها در صف اول عوامل جامعه‌پذیرکننده قرار می‌گیرند (*Noor & Barghaei, 2020*).

از نظریه‌پردازان جدید درباره تأثیر عوامل بر سبک زندگی می‌توان به جرج گربنر اشاره کرد که عقیده دارد، تلویزیون به دلیل عمق و نفوذ قابل ملاحضه‌اش، نیروی فرهنگی قدرتمندی است. وی مدعی است بین تماشای تلویزیون و اظهارنظر در مورد واقعیت‌های دنیا، رابطه وجود دارد و تماشای تلویزیون در بلندمدت موجب اثرگذاری در جهان‌بینی و نظام ارزشی بینندگان پرمصرف خود می‌شود و نگرش تلویزیونی واحدی در مورد واقعیت‌ها به آنها می‌بخشد. در واقع نظریه گربنر با تفاوت قائل شدن بین مخاطب عادی و پرمصرف، تأثیر زیاد تلویزیون بر مخاطب پر مصرف را اثبات می‌کند (*Eyvazi, 2011*).

در علوم ارتباطات اجتماعی انبوه مدل‌ها و نظریه‌های ارتباطی بر نقش مؤثر و قدرتمند رسانه‌ها در شکل‌دهی به افکار عمومی و ایجاد تغییرات اجتماعی و فرهنگی اشاره دارند. نظریه

[1] reflexivity

"اشاعه نوآوری‌ها[1]" و *Evert Rogers* به‌عنوان هدایت‌کننده برنامه ارتباطات و وسایل ارتباط جمعی در فعالیت‌های تغییرات اجتماعی در سبک زندگی افراد جامعه شناخته می‌شود. در این دیدگاه فرایند نفوذ یک فرهنگ با استفاده از وسایل ارتباط‌جمعی در سبک زندگی افراد جامعه مورد تحلیل قرار گرفته و پیام و مخاطبان از نظر میزان پذیرش مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. این دیدگاه اشاعه را فراگردی می‌داند که به واسطه آن فرهنگ مورد نظر از مجاری معین مانند وسایل ارتباط جمعی و در طول دوره زمانی خاصی در میان اعضای نظام اجتماعی رواج پیدا کرده و جزئی از سبک زندگی روزمره افراد می شود (*Aghajani & et. al, 2011*).

یکی از عوامل فرهنگی دیگر که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی است که کمیت و کیفت روابط اجتماعی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد (*Sangari & et. al, 2020*).

اینترنت به دو صورت عمل می‌کند: از یک‌سو باعث افزایش آگاهی افراد می‌شود و از سوی دیگر آن‌ها را در تعاملات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی مشارکت می‌دهد. دسترسی به اطلاعات و امکانات جامعه اطلاعاتی چالش‌ها و تغییراتی را در هویت‌های سنتی به وجود آورده است. شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یک راه ارتباطی رایج در دنیای امروز، نقش مهمی در روابط اجتماعی ایفا می‌کنند و افراد را به خانواده، دوستان، همکاران و سایر گروه‌ها متصل می‌سازند. این شبکه‌ها امکان ارتباط با صدها یا هزاران نفر را در سطح محلی و جهانی فراهم می‌کنند (*Nia & Khazaei, 2012; Parsamahr & et. al., 2024*).

شبکه‌های اجتماعی با ظهور خود به‌عنوان یک راه ارتباطی مدرن این امکان را فراهم ساختند تا علاوه بر اینکه دوستان بتوانند روابطی را با هم برقرار نمایند، هر شخص بتواند با افرادی با علاقه‌مندی‌ها و سلیقه‌های مشابه خود در سراسر جهان آشنا شود و با معرفی خود و به اشتراک گذاشتن محتوا، امکان دسترسی سایرین به اطلاعات نیز فراهم آورده شود. عضویت و فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی، به فرصتی برای بازنمایی هویت و مطالبات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی افراد در جامعه مبدل شده است (*Faramarziani & Jafari, 2020; Moltafet & Moradi Sargholi, 2024*).

افراد در جامعه با گذشت زمان و از طریق فرآیند جامعه‌پذیری یاد می‌گیرند که به‌عنوان عضوی از جامعه رفتار کنند و ارزش‌های فرهنگی آن را با دیگران ادغام کنند. این فرآیند باعث می‌شود که اعضای یک جامعه مشابه یکدیگر شوند و در زندگی به ارزش‌های مشترکی پایبند باشند. جامعه‌پذیری به فرد کمک می‌کند تا نقش‌های اجتماعی خاصی را ایفا کند.

[1] diffusion of innovation

بنابراین، هویت فردی و اجتماعی به‌طور کامل وابسته به موقعیت فرد در جامعه و ارتباطش با دیگران است، چه در موقعیت اجتماعی مشترک و چه در موقعیت‌های متفاوت (*Malekirad, 2016*). توسعه سبک زندگی یک فرد تحت تأثیر تمامی اجزا و مؤلفه‌های هویت او قرار می‌گیرد. هر سبک زندگی شامل الگوی معناداری از روابط بین ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهاست، سبک زندگی به‌عنوان پدیده‌ای ساختاری، موقعیتی و فردی تعریف می‌شود. در جامعه‌شناسی، این مفهوم برای دسته‌بندی طبقات اجتماعی و ویژگی‌های فرهنگی آن‌ها به کار می‌رود (*Atashin Sadaf & Kheiri, 2020; Niazi & et. al, 2020*).

بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان در دوران قبل و بعد از کرونا از اهمیت بالایی برخوردار است، زیرا فرهنگ به‌عنوان یکی از عوامل اساسی در شکل‌دهی رفتارها و تعاملات اجتماعی، نقش کلیدی در انطباق و تغییرات سبک زندگی ایفا می‌کند (*Khosroshahi & Ghadami, 2020*). در دوران قبل از کرونا، سبک زندگی دانشجویان عمدتاً مبتنی بر تعاملات حضوری، فعالیت‌های گروهی، و حضور در محیط‌های آموزشی و فرهنگی بود. اما با آغاز همه‌گیری و تغییرات گسترده در ساختارهای آموزشی و اجتماعی، نظیر گذار به آموزش آنلاین و محدودیت‌های اجتماعی، الگوهای ارتباطی و رفتارهای اجتماعی دانشجویان دستخوش تحولات چشمگیری شد. بررسی این تغییرات می‌تواند به شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های پیش آمده کمک کند و زمینه‌ساز طراحی راهکارهایی برای بهبود سلامت روانی، تقویت روابط اجتماعی و تطبیق با سبک زندگی جدید در دوران پساکرونا باشد؛ لذا این پژوهش با هدف بررسی عوامل فرهنگی مؤثر بر سبک زندگی اجتماعی دانشجویان در زمان قبل و بعد شیوع بیماری کووید ۱۹ در دانشجویان دانشگاه صنعتی سیرجان انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش از روش پیمایش مقطعی استفاده شده است. محل اجرای تحقیق، دانشگاه صنعتی سیرجان و واحد تحلیل، دانشجویان مقطع کارشناسی این دانشگاه بوده‌اند. با توجه به شرایط ناشی از همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ و برگزاری کلاس‌ها به صورت آنلاین، دسترسی مستقیم به جامعه دانشجویی به شدت محدود بود و امکان تعیین دقیق حجم جامعه آماری فراهم نشد.

با وجود تمایل پژوهشگر به استفاده از نمونه‌گیری احتمالی (نظیر تصادفی ساده)، شرایط ناشی از محدودیت‌های همه‌گیری، انتخاب روش نمونه‌گیری غیر احتمالی از نوع در دسترس

را ضروری ساخت. بدین منظور، پرسشنامه به‌صورت آنلاین در کلاس‌های عمومی مجازی، گروه‌های درسی و شبکه‌های آموزشی دانشجویی منتشر شد و از دانشجویان خواسته شد در صورت تمایل آن را تکمیل کنند. در نهایت، تعداد ۵۲۱ پرسشنامه کامل از دانشجویانی که در این کلاس‌ها شرکت داشتند گردآوری و وارد تحلیل شد.

برای افزایش تنوع نمونه و کاهش سوگیری، تلاش شد پرسشنامه‌ها در میان دانشجویان رشته‌ها و گروه‌های مختلف دانشگاهی توزیع شود تا تنوع جمعیتی مناسبی حاصل شود و داده‌ها نمایندگی نسبی از جامعه هدف داشته باشند. با این حال، به دلیل ساختار خاص کلاس‌های مجازی و محدودیت در دسترسی، این مطالعه صرفاً شامل دانشجویان مقطع کارشناسی شد و امکان حضور دانشجویان تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد) فراهم نشد. طبیعی است که این مسیر نمونه‌گیری، محدودیت‌ها و ملاحظاتی را در فرآیند گردآوری داده‌ها به همراه داشته که در تحلیل و تفسیر نتایج مورد توجه قرار گرفته‌اند.

برای بررسی روایی ابزار پژوهش، از مطالعات مقدماتی و روش‌های اعتبار صوری و محتوایی از طریق شاخص‌های *CVI* (شاخص اعتبار محتوا) و *CVR* (نسبت روایی محتوا) بهره گرفته شد. همچنین، برای سنجش پایایی پرسشنامه از روش بازآزمون[1] و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید. نتایج این بررسی‌ها نشان داد که شاخص‌های مرتبط با سبک زندگی اجتماعی از اعتبار و روایی قابل قبولی برخوردار هستند که جزئیات آن در جدول زیر ارائه شده است.

فرضیات پژوهش

در این پژوهش چند فرضیه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- بین سرمایه اجتماعی پاسخگویانی که به بیماری کرونا مبتلا شده‌اند و پاسخگویانی که به کرونا مبتلا نشده‌اند تفاوت معناداری وجود دارد.

۲- بین سبک زندگی و عوامل فرهنگی افراد مبتلا به کرونا رابطه معناداری وجود دارد.

۳- بین سبک زندگی و عوامل فرهنگی افرادی که به کرونا مبتلا نشده‌اند، رابطه معناداری وجود دارد.

۴- بین سبک زندگی و عوامل فرهنگی قبل و بعد از شیوع کرونا (به‌طور کلی و در قالب یک شاخص) رابطه معناداری وجود دارد.

[1] test-retest

۵- بین سبک زندگی و عوامل فرهنگی قبل از شیوع کرونا رابطه معناداری وجود دارد.

۶- بین سبک زندگی و عوامل فرهنگی بعد از شیوع کرونا رابطه معناداری وجود دارد.

این مطالعه یک پژوهش کمی استنباطی است، زیرا علاوه بر توصیف وضعیت سبک زندگی اجتماعی دانشجویان، به بررسی روابط میان عوامل فرهنگی و سبک زندگی قبل و بعد از شیوع کرونا پرداخته است. از آزمون‌های آماری استنباطی مانند *T-TEST* و تحلیل همبستگی، رگرسیون چند متغیره برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است تا معناداری روابط میان متغیرها ارزیابی و تأثیرات عوامل مختلف مشخص شود. همچنین، این پژوهش تلاش می‌کند تا با استفاده از داده‌های نمونه، نتایج را به کل جامعه آماری تعمیم دهد و نقش فناوری و رسانه‌های اجتماعی در تغییرات سبک زندگی اجتماعی را مورد بررسی قرار دهد.

برای اعتبار شاخص سبک زندگی اجتماعی، همسانی درونی یا ثبات درونی، با آلفای کرونباخ؛ و ثبات در طول زمان نیز به روش آزمون ـ بازآزمون اندازه‌گیری می‌شوند. در این مطالعه، به منظور تعیین ثبات بین گویه‌های پرسشنامه، با انجام آزمون ـ بازآزمون، پرسشنامه در دو مرحله توسط ۳۰ نفر از مشارکت‌کنندگان با فاصله زمانی دو هفته تکمیل شد. سپس با استفاده از شاخص همبستگی درون خوشه‌ای، نمرات کسب شده در این دو مرحله با هم مقایسه شد.

جدول ۱: اعتبار شاخص سبک زندگی اجتماعی

Table 1: *Validity of the Social Lifestyle Index*

متغیر	تعداد	آلفای کرونباخ	آزمون بازآزمون r
Variable	*Number*	*Cronbach's Alpha*	*Test-Retest R*
سبک زندگی اجتماعی	۱۲ گویه	۰/۶۹	۰/۷۲

نتایج

در ابتدا به توصیف ویژگی‌های پاسخگویان و برخی اطلاعات جمعیت‌شناختی آنها و سپس مؤلفه‌های سبک زندگی اجتماعی بر اساس مدل نظری تحقیق پرداخته شد.

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخگویان

Table 2: *Frequency Distribution of Respondents*

جنسیت	سن	وضعیت تأهل
Gender	*Age*	*Marital Status*
زن ۵۱/۶	۱۹-۱۸ سال ۱۷/۱	مجرد ۸۸/۲
	۲۰ سال ۲۲/۶	
	۲۱ سال ۲۳/۸	
مرد ۴۸/۴	۲۲ سال ۱۹/۸	متأهل ۱۱/۸
	۳۹-۲۳ سال ۱۵/۴	

بر اساس جدول ۲، از ۵۲۱ نفر پاسخگو حدود ۵۱/۶ درصد زنان و ۴۸/۴ درصد را مردان تشکیل دادند. ۸۸/۲ درصد از پاسخگویان مجرد و ۱۱/۸ درصد متأهل بودند. میانگین سن در این تحقیق ۲۱ سال می‌باشد.

برای سنجش سبک زندگی اجتماعی دانشجویان به‌طور کلی و سنجش شبکه روابط اجتماعی آن‌ها به‌طور جزئی از معرف‌هایی مانند ارتباط با اعضای خانواده، همکاری فرد با اعضای خانواده، ارتباط واقعی با دوستان در خارج از دانشگاه، میزان ارتباط با دوستان استفاده شد.

بر اساس نتایج جدول ۳ از میان کل پاسخگویان، ۵۴/۶ درصد از پاسخگویان در سطح خیلی خیلی زیاد تا زیاد و ۴۵/۴ درصد از پاسخگویان در سطح کم تا خیلی خیلی کم می‌باشد. میانگین ۳/۵۴ و انحراف از معیار ۱/۷۳ می‌باشد.

جدول ۳: توزیع فراوانی سبک زندگی اجتماعی و اجزای آن

Table 3: *Frequency Distribution of Social Lifestyle and Its Components*

سبک زندگی اجتماعی	طبقات پاسخ						میانگین	انحراف معیار
	خیلی خیلی زیاد	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	خیلی خیلی کم		
Social Lifestyle	*Response Categories*						*Average*	*St. Deviation*
	Very, Very Much	*Very Much*	*Much*	*Little*	*Very Little*	*Very, Very Little*		
شاخص سبک زندگی اجتماعی	۱۷/۵	۱۶/۳	۱۹/۸	۱۱/۶	۱۷/۱	۱۶/۷	۳/۵۴	۱/۷۳
	۵۴/۶			۴۵/۴				
افزایش ارتباط با اعضای خانواده	۱۷/۳	۱۵/۸	۲۹/۸	۲۱/۱	۸/۷	۶/۱	۳/۹۳	۱/۴۰
همکاری فرد و اعضای خانواده	۱۵/۶	۱۶/۵	۳۴/۲	۱۸/۶	۸/۰	۵/۷	۳/۹۶	۱/۳۴
حضور بیشتر در کنار خانواده به دنبال کاهش ارتباط با دوستان	۱۲/۷	۱۳/۱	۳۳/۳	۲۰/۲	۷/۲	۱۰/۵	۳/۷۲	۱/۴۳
افزایش تنش و بحث در خانواده	۱۸/۱	۱۴/۶	۲۱/۱	۱۹/۶	۱۲/۷	۱۲/۰	۳/۶۹	۱/۶۱
بیشتر وقت گذراندن با	۱۸/۱	۱۷/۵	۳۲/۹	۱۷/۳	۶/۵	۵/۹	۴/۰۶	۱/۳۷

سبک زندگی اجتماعی	طبقات پاسخ						میانگین	انحراف معیار
	خیلی خیلی زیاد	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	خیلی خیلی کم		
Social Lifestyle	*Response Categories*						*Average*	*St. Deviation*
	Very, Very Much	*Very Much*	*Much*	*Little*	*Very Little*	*Very, Very Little*		
خانواده								
افزایش ارتباط با اقوام درجه یک	۹/۳	۸/۶	۲۰/۲	۲۳/۴	۱۴/۴	۲۱/۳	۳/۰۸	۱/۵۶
افزایش ارتباط با دوستان از طریق فضای مجازی	۳۵/۲	۲۳/۴	۱۶/۵	۱۱/۴	۶/۳	۸/۴	۴/۵۷	۱/۴۷
رضایت از ارتباط با دوستان در فضای مجازی	۶/۸	۷/۶	۱۹/۶	۲۴/۹	۱۴/۶	۲۴/۲	۱/۵۱	۲/۹۱
گردش و تفریح با دوستان	۶/۸	۴/۴	۱۷/۳	۲۴/۵	۱۴/۳	۳۰/۶	۲/۷۰	۱/۵۱
قطع ارتباط با دوستان دانشگاه	۱۵/۲	۱۵/۰	۲۰/۹	۱۹/۰	۱۱/۰	۱۶/۰	۳/۵۵	۱/۶۴
کاهش ارتباط واقعی با دوستان دانشگاه	۹/۹	۹/۷	۸/۹	۱۰/۳	۱۷/۳	۴۱/۶	۲/۵۶	۱/۷۵
کاهش ارتباط واقعی با دوستان خارج از دانشگاه	۱۳/۹	۱۰/۳	۱۶/۷	۱۴/۶	۱۷/۳	۲۵/۷	۳/۱۰	۱/۷۵

بر اساس نتایج جدول ۴ توزیع فروانی عوامل فرهنگی، میانگین و انحراف معیار گویه‌ها قابل مشاهده است.

جدول ۴: توزیع فراوانی عوامل فرهنگی

Table 4: *Frequency Distribution of Cultural Factors*

عوامل فرهنگی (وسایل ارتباط جمعی، شبکه‌های اجتماعی مجازی)	طبقات پاسخ						میانگین	انحراف معیار
	خیلی خیلی زیاد	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	خیلی خیلی کم		
Cultural Factors (Mass Media, Virtual Social Networks)	*Response Categories*						*Average*	*St. Deviation*
	Very, Very Much	*Very Much*	*Much*	*Little*	*Very Little*	*Very, Very Little*		
پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی	۵/۳	۶/۷	۱۳/۵	۲۱/۵	۱۷/۱	۳۳/۵	۲/۵۸	۱/۵۰
پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق وسایل ارتباط جمعی	۴/۱	۵/۳	۱۳/۱	۲۲/۴	۱۹/۹	۳۵/۳	۲/۴۵	۱/۴۲
میزان شرکت در مراسم فرهنگی و مذهبی قبل از شیوع کرونا	۱۵/۰	۱۴/۶	۲۲/۴	۱۹/۵	۱۲/۱	۱۶/۴	۳/۵۲	۱/۶۳
میزان تماشای فیلم‌های مورد علاقه بعد از شیوع کرونا	۱۵/۵	۱۸/۸	۲۵/۲	۱۹/۰	۹/۷	۱۱/۷	۳/۷۷	۱/۴۵
میزان تماشای فیلم‌های مورد علاقه قبل از شیوع کرونا	۸/۱	۸/۳	۲۱/۳	۳۰/۳	۱۸/۵	۱۳/۶	۳/۱۶	۱/۴۰
پیگیری کلاس‌های آموزشی، هنری و ورزشی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی	۱۱/۴	۱۲/۴	۲۱/۴	۱۸/۶	۱۳/۱	۲۳/۱	۳/۲۱	۱/۶۵
پیگیری کلاس‌های آموزشی، هنری و ورزشی از طریق وسایل ارتباط جمعی	۶/۳	۶/۳	۱۵/۵	۲۰/۷	۱۸/۸	۳۳/۵	۲/۶۲	۱/۵۳
میزان شرکت در کلاس‌های آموزشی و هنری قبل از	۱۰/۷	۱۱/۳	۱۸/۷	۱۶/۵	۱۲/۳	۳۰/۵	۳/۰۰	۱/۷۱

عوامل فرهنگی (وسایل ارتباط جمعی، شبکه‌های اجتماعی مجازی)	طبقات پاسخ						میانگین	انحراف معیار
	خیلی خیلی زیاد	خیلی زیاد	زیاد	کم	خیلی کم	خیلی خیلی کم		
Cultural Factors (Mass Media, Virtual Social Networks)	*Response Categories*						*Average*	*St. Deviation*
	Very, Very Much	*Very Much*	*Much*	*Little*	*Very Little*	*Very, Very Little*		
شیوع کرونا								
میزان استفاده از رادیو بعد از شبوع کرونا	۳/۱	۲/۰	۴/۱	۷/۲	۸/۲	۷۹/۸	۱/۵۰	۱/۱۹
میزان استفاده از تلویزیون بعد از شیوع کرونا	۱۱/۶	۱۲/۶	۱۸/۱	۲۰/۲	۱۳/۲	۲۴/۴	۳/۱۶	۱/۶۷
میزان استفاده از واتساپ بعد از شیوع کرونا	۵۱/۹	۲۲/۸	۱۵/۸	۵/۳	۱/۹	۲/۳	۵/۱۰	۱/۱۹
میزان استفاده از رادیو قبل از شیوع کرونا	۱/۸	۱/۲	۳/۷	۷/۰	۷/۴	۷۸/۹	۱/۴۶	۱/۰۵
تلویزیون قبل از شیوع کرونا	۶/۴	۸/۹	۲۲/۱	۲۴/۹	۱۸/۳	۱۹/۴	۳/۰۲	۱/۴۵
واتس آپ قبل از شیوع کرونا	۲۴/۲	۱۷/۱	۲۴/۲	۲۲/۳	۸/۷	۳/۵	۴/۱۵	۱/۴۱

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، بین شاخص سبک زندگی اجتماعی افراد مبتلا به کرونا و افراد غیر مبتلا، با توجه به ضریب معناداری بیشتر از ۰/۰۵، تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین فرضیه اول رد شده و فرضیه دوم در سطح نمونه مورد مطالعه تأیید می‌شود.

میانگین شاخص سبک زندگی اجتماعی در افراد مبتلا به کرونا برابر با ۳۸/۱ و در افراد غیر مبتلا برابر با ۳۷/۲ است.

اگر چه تفاوت میانگین‌ها مشاهده می‌شود، اما با توجه به معنادار نبودن آزمون‌های T و F و نیز به دلیل استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، این نتایج قابلیت تعمیم به کل جامعه آماری را ندارند. بنابراین نتایج تنها در محدوده نمونه قابل تفسیر هستند.

جدول ۱: رابطه شاخص سبک زندگی اجتماعی با معرف کرونا

Table 5: *Relationship between the Social Lifestyle Index and the COVID-19 Indicator*

طبقات پاسخ	میانگین شاخص سبک زندگی اجتماعی	T	معنی‌داری T
Response Categories	*Average Social Lifestyle Index*	T	*T-Significance*
پاسخگویان مبتلا به کرونا	M =۳۸/۱ σ =۷/۸۲	۱/۱۵	۰/۲۵
پاسخگویانی که به کرونا مبتلا نشده‌اند	M =۳۷/۲ σ =۷/۴۷		
مقدار F	۱/۳۹		
معنی‌داری F	۰/۲۳		
ضریب همبستگی E	۰/۰۵		
ضریب همبستگی $E2$	۰/۰۰۳		

رابطه سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی در افراد مبتلا و غیرمبتلا به کرونا

در این بخش به بررسی رابطه شاخص سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی در پاسخگویانی که به کرونا مبتلا شده‌اند و پاسخگویانی که به کرونا مبتلا نشده‌اند می‌پردازیم. با توجه به همبستگی‌های موجود در جدول ۶، برای پاسخگویانی که به کرونا مبتلا شده‌اند، شاخص سبک زندگی اجتماعی با معرف‌های استفاده از کلاس‌های آموزشی، هنری، ورزشی از طریق وسایل ارتباط جمعی rs=۰/۴۲، استفاده از کلاس‌های آموزشی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی rs=۰/۳۰، پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی rs =۰/۲۷، پیگیری مراسم-های فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی rs =۰/۴۲، میانگین خواندن کتاب‌های درسی rs=۰/۲۷ رابطه معناداری دارد.

با توجه به همبستگی‌های موجود برای پاسخگویانی که به کرونا مبتلا نشده‌اند، شاخص سبک زندگی اجتماعی با معرف استفاده از کلاس‌های آموزشی، هنری، ورزشی از طریق وسایل ارتباط جمعی rs=۰/۲۰، با معرف استفاده از کلاس‌های آموزشی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی rs=۰/۲۶، با معرف پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی rs=۰/۲۴، پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی rs =۰/۲۶، ارتباط معنادار وجود دارد. اما با متغیر میانگین خواندن کتاب‌های درسی رابطه معناداری وجود ندارد.

جدول ۶: رابطه سبک زندگی اجتماعی با عوامل فرهنگی پاسخگویان مبتلا به کرونا و پاسخگویانی که به کرونا مبتلا نشده

Table 6: *Relationship Between Social Lifestyle and Cultural Factors Among Respondents Infected With COVID-19 and those Not Infected*

طبقات پاسخ / سبک زندگی اجتماعی	استفاده از کلاس‌های آموزشی، هنری، ورزشی از طریق وسایل ارتباط جمعی	استفاده از کلاس‌های آموزشی، هنری، ورزشی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی	پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی از طریق وسایل ارتباط جمعی	پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی	میانگین خواندن کتاب‌های درسی
Response Classes / Social Lifestyle	*Using Educational, Artistic, And Sports Classes Through Mass Media*	*Using Educational, Artistic, And Sports Classes Through Virtual Social Networks*	*Following Cultural And Religious Ceremonies Through Mass Media*	*Following Cultural And Religious Ceremonies Through Virtual Social Networks*	*Average Textbook Reading*
پاسخگویان مبتلا به کرونا	*Rs*= -۰/۴۲ *Sig*=۰/۰۰۰	*Rs*= -۰/۳۰ *Sig*=۰/۰۱	*Rs*= -۰/۲۷ *Sig*=۰/۰۰۲	*Rs* = -۰/۴۲ *Sig*=۰/۰۰۰	*Rs*= -۰/۲۷ *Sig*=۰/۰۰۲
پاسخگویانی که به کرونا مبتلا نشدند	*Rs*= -۰/۲۰ *Sig*=۰/۰۰۰	*Rs*= -۰/۲۶ *Sig*=۰/۰۰۰	*Rs*= -۰/۲۴ *Sig*=۰/۰۰۰	*Rs* = -۰/۲۶ *Sig*=۰/۰۰۰	*Rs* = -۰/۰۰۸ *Sig*=۰/۸۸

تحلیل چند متغیره داده‌ها

تا اینجای تحلیل نتایج، ما به روابط دو متغیره پرداختیم. در حالی‌که می‌توان به بررسی روابط آماری، با استفاده از چند متغیر پرداخت. حال ما در این قسمت کار به بررسی روابط بین چند متغیره خواهیم پرداخت.

رگرسیون چند متغیره[1]

رگرسیون چندمتغیره، روش آماری است که اجازه می‌دهد، نمره فرد در یک متغیر را بر اساس نمره‌های او در چندین متغیر دیگر پیش‌بینی کنیم (*Brice, 2012*). از جمله روش‌هایی است که به کمک آن به بررسی تأثیر چندین عامل بر روی متغیر وابسته می‌پردازیم و این کار را از طریق تحلیل واریانس متغیر وابسته، بر اساس کاهش و افزایش

[1] multiple regresstion

یک‌سری از متغیرهای مستقل انجام می‌دهد. کرلینجر معتقد است که در پیش‌بینی و یا تبیین تحلیل رگرسیون می‌تواند، نقش بارزی را ایفا کند (*Kerlinger, 2009*).

رگرسیون چند متغیره سبک زندگی اجتماعی قبل و بعد از شیوع بیماری کرونا

در این قسمت رابطه بین عوامل فرهنگی با شاخص سبک زندگی اجتماعی قبل از شیوع کرونا بررسی گردید. ضریب همبستگی چندگانه نشان می‌دهد که اولین متغیر وارد شده (پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی بعد از کرونا) همبستگی ۰.۳۱ با سبک زندگی اجتماعی دارد که پس از ورود متغیرهای دیگر به ۰.۴۰ می‌رسد.

ضریب تعیین (R^2) نیز نشان می‌دهد که این چهار متغیر ۱۶٪ از تغییرات سبک زندگی اجتماعی را توضیح می‌دهند. ستون B نشان می‌دهد که به ازای تغییر در هر متغیر، سبک زندگی اجتماعی تغییر می‌کند، و $Beta$ نشان‌دهنده تأثیر نسبی هر متغیر است که بیشترین تأثیر را متغیر اول دارد. در نهایت، مقدار F نشان می‌دهد که نتایج در سطح نمونه قابل تأیید است.

جدول ۷: رگرسیون چند متغیره سبک زندگی اجتماعی قبل و بعد از شیوع بیماری کرونا

Table 7: *Multivariate Regression of Social Lifestyle Before and After the COVID-19 Outbreak*

عوامل مؤثر قبل و بعد از شیوع بیماری کرونا	*Multiple R*	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	*B*	*Beta*	مقدار *F*	معنی‌داری
Influential Factors Before And After the Outbreak of the Coronavirus	*Multiple R*	*Coefficient of Determination*	*Adjusted Coefficient of Determination*	*B*	*Beta*	*F*	*Sig.*
پیگیری مراسم‌های فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی بعد از شیوع کرونا (در شرایط فعلی) (*V46*)	۰/۳۱	۰/۰۹۶	۰/۰۹۴	۳۳/۷۲	۰/۳۱	۴۴/۵۹	۰/۰۰۰
پیگیری کلاس‌های آموزشی، فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی بعد از شیوع کرونا (در شرایط فعلی)	۰/۳۵	۰/۱۲۴	۰/۱۲۰	۳۱/۸۴	۰/۲۵	۲۹/۶۵	۰/۰۰۰

عوامل مؤثر قبل و بعد از شیوع بیماری کرونا	*Multiple R*	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	*B*	*Beta*	مقدار *F*	معنی‌داری
Influential Factors Before And After the Outbreak of the Coronavirus	*Multiple R*	*Coefficient of Determination*	*Adjusted Coefficient of Determination*	*B*	*Beta*	*F*	*Sig.*
(*V41*)							
میزان استفاده از تلویزیون قبل از شیوع کرونا (*V31*)	۰/۳۸	۰/۱۴۸	۰/۱۴۲	۲۹/۸۴	۰/۲۲	۲۴/۱۹	۰/۰۰۰
میزان استفاده از واتس آپ بعد از شیوع کرونا (*V33*)	۰/۳۹	۰/۱۵۴	۰/۱۴۶	۲۸/۴۳	۰/۲۲	۱۸/۹۲	۰/۰۰۰
میزان استفاده از مراسم‌های فرهنگی ـ مذهبی از طریق وسایل ارتباط جمعی بعد از شیوع کرونا (در شرایط فعلی) (*V45*)	۰/۴۰	۰/۱۶۱	۰/۱۵۰	۲۷/۸۷	۰/۱۶	۱۵/۸۷	۰/۰۰۰

رگرسیون چند متغیره سبک زندگی اجتماعی قبل از شیوع بیماری کرونا

در این قسمت رابطه بین عوامل فرهنگی با شاخص سبک زندگی اجتماعی قبل از شیوع کرونا بررسی گردید. بر این اساس ستون ضریب همبستگی چند گانه بیانگر این است که چهار متغیر اول که با هم وارد رگرسیون شده‌اند، به‌طور یک‌جا به میزان ۰/۲۷ با سبک زندگی اجتماعی همبستگی دارند.

ضریب تعیین متغیر وابسته نشان می‌دهد که به‌طور همزمان این چهار معرف ۰/۰۷۴ درصد از سبک زندگی اجتماعی را توضیح می‌دهد ستون *Beta* هم نشان می‌دهد که به ازای یک واحد تغییر در معرف، چند واحد در سبک زندگی اجتماعی تغییر ایجاد می‌کند. مقدار *f* نشان می‌دهد که آیا می‌توان نتایج را به جمعیت تحقیق تعمیم داد. با توجه به معناداری آن، می‌توان گفت که نتایج در سطح نمونه قابل تأیید است.

جدول ۸: رگرسیون چند متغیره سبک زندگی اجتماعی قبل از شیوع بیماری کرونا

Table 8: *Multivariate Regression of Social Lifestyle Before the COVID-19 Outbreak*

عوامل مؤثر قبل از شیوع بیماری کرونا	*Multiple R*	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	*B*	*Beta*	مقدار *F*	معنی‌داری
Factors Influencing the Spread of the Coronavirus	*Multiple R*	*Coefficient of Determination*	*Adjusted Coefficient of Determination*	*B*	*Beta*	*F*	*Sig.*
میزان استفاده از تلویزیون قبل از شیوع کرونا	۰/۲۲	۰/۰۵۲	۰/۰۵۰	۳۴/۲۱	۰/۲۲۸	۲۴/۳۴	۰/۰۰۰
دنبال کردن فیلم‌های مورد علاقه قبل از شیوع کرونا با توجه به زمانی که دانشجویان در دانشگاه هستند	۰/۲۴	۰/۰۶۱	۰/۰۵۶	۳۲/۲۹	۰/۲۰۹	۱۴/۳۰	۰/۰۰۰
میزان استفاده از شبکه اجتماعی واتس آپ قبل از شیوع کرونا	۰/۲۶	۰/۰۶۸	۰/۰۶۱	۳۱/۴۱	۰/۱۹۴	۱۰/۶۹	۰/۰۰۰
شرکت کردن در مراسم های فرهنگی ـ مذهبی قبل از شیوع کرونا	۰/۲۸	۰/۰۷۴	۰/۰۶۵	۳۰/۲۲	۰/۱۸۹	۸/۷۷	۰/۰۰۰

رگرسیون چند متغیره سبک زندگی اجتماعی بعد از شیوع بیماری کرونا

در این قسمت رابطه بین عوامل فرهنگی با شاخص سبک زندگی اجتماعی بعد از شیوع کرونا بررسی گردید. ستون ضریب همبستگی چندگانه بیانگر آن است که متغیر اولی که وارد

شده (پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های مجازی) به میزان ۰/۳۰ همبستگی با سبک زندگی اجتماعی دارد.

پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی ۹٪ از تغییرات سبک زندگی اجتماعی را تبیین می‌کند. با افزودن سه متغیر دیگر، ضریب تعیین به ۱۴٪ افزایش یافت، یعنی این چهار متغیر مجموعاً ۱۴٪ از سبک زندگی اجتماعی را توضیح می‌دهند و بقیه تغییرات به عوامل دیگری وابسته‌اند. با توجه به معناداری مقدار F، نتایج در سطح نمونه قابل تایید است.

جدول ۹: رگرسیون چند متغیره سبک زندگی اجتماعی بعد از شیوع بیماری کرونا

Table 9: *Multivariate Regression of Social Lifestyle After the COVID-19 Outbreak*

عوامل مؤثر بعد از شیوع بیماری کرونا	*Multiple R*	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	*B*	*Beta*	مقدار *F*	معنی‌داری
Influential Factors After the Outbreak of the Coronavirus	*Multiple R*	*Coefficient of Determination*	*Adjusted Coefficient of Determination*	*B*	*Beta*	*F*	*Sig.*
میزان پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰/۳۰	۰/۰۹۵	۰/۰۹۳	۳۳/۰۶	۰/۳۰	۴۶/۵۳	۰/۰۰۰
پیگیری کلاس‌های آموزشی، ورزشی و هنری از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰/۳۵	۰/۱۲۷	۰/۱۲۳	۳۱/۶۴	۰/۲۵	۳۲/۲۲	۰/۰۰۰
دنبال کردن مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق وسایل ارتباط جمعی	۰/۳۶	۰/۱۳۶	۰/۱۳۰	۳۱/۰۴	۰/۱۸	۲۳/۰۷	۰/۰۰۰
پیگیری فیلم‌های مورد علاقه	۰/۳۷	۰/۱۴۲	۰/۱۳۵	۲۹/۶۹	۰/۱۹	۱۸/۲۷	۰/۰۰۰

بحث

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که عوامل فرهنگی، به‌ویژه در زمینه استفاده از رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، تأثیر قابل توجهی بر سبک زندگی اجتماعی افراد دارند. در دو بازه زمانی قبل و بعد از شیوع کرونا، این تأثیرات به گونه‌های متفاوتی نمایان شده‌اند که بررسی آنها به درک دقیق‌تری از تغییرات سبک زندگی اجتماعی کمک می‌کند.

رابطه عوامل فرهنگی و سبک زندگی اجتماعی قبل از شیوع کرونا

تحلیل داده‌ها نشان داد که میزان استفاده از تلویزیون، شبکه اجتماعی واتساپ، شرکت در مراسم فرهنگی ـ مذهبی و دنبال کردن فیلم‌های مورد علاقه در دوره قبل از کرونا به میزان ۰.۲۷ با سبک زندگی اجتماعی همبستگی داشته‌اند. این همبستگی نشان‌دهنده آن است که مصرف رسانه‌های سنتی‌تر و مشارکت در رویدادهای فرهنگی و مذهبی پیش از شیوع کرونا نقش اساسی در شکل‌گیری سبک زندگی اجتماعی داشته است. ضریب تعیین (R^2 =۰/۰۷۴) بیانگر این است که ۷.۴ درصد از تغییرات در سبک زندگی اجتماعی از طریق این چهار متغیر توضیح داده می‌شوند، در حالی که بخش عمده‌ای از این تغییرات به عوامل دیگری وابسته است.

از سوی دیگر، تحلیل مقادیر *Beta* نشان می‌دهد که میزان تغییرات سبک زندگی اجتماعی در اثر تغییرات هر یک از متغیرها متفاوت است، اما همه این عوامل در کنار هم به نحوی معنادار با سبک زندگی اجتماعی ارتباط دارند. معناداری مقدار F نیز تأیید می‌کند که این نتایج در سطح نمونه قابل تأیید است.

رابطه عوامل فرهنگی و سبک زندگی اجتماعی بعد از شیوع کرونا

شیوع کرونا و گسترش محدودیت‌های اجتماعی باعث افزایش اهمیت شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های مجازی در زندگی روزمره شد. یافته‌ها نشان می‌دهند که پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی، به‌عنوان اولین متغیر وارد شده در تحلیل، همبستگی ۰.۳۰ با سبک زندگی اجتماعی داشته و به تنهایی ۹ درصد از تغییرات این سبک را توضیح داده است. با اضافه شدن متغیرهای دیگر مانند پیگیری کلاس‌های آموزشی و هنری از طریق شبکه‌های اجتماعی، دنبال کردن مراسم فرهنگی از طریق وسایل ارتباط جمعی و مشاهده فیلم‌های مورد علاقه، ضریب تعیین به ۱۴ درصد افزایش یافته است.

این نتایج نشان‌دهنده تغییر در الگوهای مصرف فرهنگی و اجتماعی افراد پس از شیوع کرونا است. اهمیت بیشتر شبکه‌های اجتماعی مجازی در این دوره بیانگر آن است که افراد در جستجوی جایگزین‌هایی برای مشارکت‌های حضوری به این فضاها روی آورده‌اند.

یافته‌های مطالعه حاضر با نتایج مطالعات پیشین شباهت‌ها و تفاوت‌های قابل توجهی دارد که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود:

۱. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه پس از شیوع کرونا، تأثیر عمیقی بر سبک زندگی اجتماعی داشته‌اند. این موضوع با یافته‌های مطالعه حسنی و همکاران (۲۰۱۷)، که سبک زندگی را الگویی از کنش‌های روزمره مرتبط با مصرف فرهنگی، اجتماعی و مادی می‌داند، همخوانی دارد. هر دو مطالعه تأکید دارند که سبک زندگی با مصرف و تعاملات فرهنگی پیوند دارد و این پیوند در شرایط محیطی متفاوت، تغییر می‌کند.

۲. در حالی که مطالعه پرچمی و درخشان (۲۰۲۱)، عوامل مؤثری مانند جنسیت، سن، طبقه اجتماعی و پایبندی دینی را در سبک زندگی اجتماعی شهروندان تهران برجسته کرده، مطالعه حاضر بیشتر به نقش رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی در دوران کرونا پرداخته است. این تفاوت نشان‌دهنده تأثیر شرایط محیطی (مانند شیوع کرونا) بر اولویت‌بندی متغیرهای مؤثر بر سبک زندگی است.

۳. یافته‌های پژوهش تاج‌بخش و احمدی (۲۰۲۳)، نشان می‌دهد که سبک زندگی سلامت‌محور تحت تأثیر فعالیت‌هایی مانند ورزش است که هم بر سلامت جسمی و هم بر مناسبات اجتماعی تأثیر دارد. مطالعه حاضر نیز تأکید می‌کند که عواملی مانند کلاس‌های آموزشی و ورزشی آنلاین پس از شیوع کرونا بر سبک زندگی اجتماعی اثرگذار بوده‌اند. این شباهت، اهمیت فعالیت‌های هدفمند در بهبود سبک زندگی را تأیید می‌کند.

۴. پژوهش بدرخانی (۲۰۲۱)، نیز مانند مطالعه حاضر بر تغییرات اجتماعی ناشی از کرونا تمرکز دارد. هر دو مطالعه بر نقش فضای مجازی در دوران کرونا تأکید دارند، اما بدرخانی بر جنبه‌های احساسی (همدلی) و محیطی (کاهش آلودگی) نیز توجه داشته است. در مقابل، مطالعه حاضر بیشتر به تغییرات سبک زندگی اجتماعی و نقش رسانه‌ها پرداخته است.

۵. مطالعه رییسی و همکاران (۲۰۲۴)، بر اهمیت هماهنگی نهادهای فرهنگی، اجتماعی و فناورانه در ترویج سبک زندگی سالم تأکید دارد. این دیدگاه با یافته‌های پژوهش

حاضر همخوانی دارد، زیرا هر دو بر تأثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی بر سبک زندگی در شرایط بحرانی و پسابحرانی تأکید دارند.

بنابراین مطالعه حاضر با تأکید بر نقش شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها در تغییر سبک زندگی اجتماعی، یافته‌هایی همسو با برخی پیشینه‌های پژوهشی دارد، اما شرایط خاص دوران کرونا و تأثیرات آن بر اولویت‌های سبک زندگی اجتماعی، آن را از برخی مطالعات پیشین متمایز می‌کند. این تفاوت‌ها نشان می‌دهد که بررسی سبک زندگی در شرایط مختلف محیطی و فرهنگی می‌تواند دیدگاه‌های جامع‌تری ارائه دهد و راهکارهای کاربردی‌تری را برای سیاست‌گذاران فراهم کند.

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که سبک زندگی اجتماعی افراد به شدت تحت تأثیر عوامل فرهنگی و شرایط محیطی قرار دارد. شیوع کرونا تغییرات چشمگیری در نحوه تعامل افراد با رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی ایجاد کرده است. در حالی که پیش از کرونا، رسانه‌های سنتی‌تر و مشارکت حضوری در مراسم فرهنگی ـ مذهبی تأثیر بیشتری بر سبک زندگی اجتماعی داشتند، پس از کرونا شبکه‌های اجتماعی مجازی نقش کلیدی‌تری ایفا کرده‌اند.

رسانه‌ها، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل جامعه‌پذیری، با گسترش فناوری و شبکه‌های اجتماعی، فرهنگ و سبک زندگی افراد را از طریق ارتباطات جمعی در یک دوره زمانی مشخص تحت تأثیر قرار داده‌اند. طبق دیدگاه اشاعه نوآوری راجرز، شبکه‌های اجتماعی علاوه بر تسهیل ارتباطات دوستانه، امکان تعامل با افراد هم‌سلیقه و اشتراک محتوا را فراهم می‌کنند و این امر به تغییرات اساسی در سبک زندگی اجتماعی منجر شده است.

یافته‌ها نشان دادند که بین سبک زندگی اجتماعی و عوامل فرهنگی، چه قبل و چه بعد از شیوع کرونا، ارتباط معناداری وجود دارد. برای افراد مبتلا به کرونا، عواملی نظیر استفاده از کلاس‌های آموزشی، هنری و ورزشی و پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی تأثیر بیشتری داشتند، در حالی که برای افراد غیر مبتلا نیز استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای این فعالیت‌ها همبستگی بالایی نشان داد.

تحلیل رگرسیون نیز حاکی از رابطه معنادار بین سبک زندگی اجتماعی و عواملی همچون استفاده از تلویزیون، واتساپ، و پیگیری مراسم فرهنگی و مذهبی از طریق شبکه‌های اجتماعی قبل و بعد از کرونا بود. نتایج نشان می‌دهند که فناوری و شبکه‌های اجتماعی

تغییرات بنیادی در سبک زندگی، تفکر و احساسات افراد ایجاد کرده‌اند و نوع محتوای مصرفی از رسانه‌ها بر کمیت و کیفیت روابط اجتماعی تأثیر مستقیم دارد.

بر اساس نتایج به‌دست آمده از پژوهش، پیشنهادات زیر برای بهبود سبک زندگی اجتماعی افراد و بهره‌گیری از ظرفیت‌های فرهنگی و فناوری ارائه می‌شود:

۱. با توجه به تأثیر مثبت شبکه‌های اجتماعی بر سبک زندگی اجتماعی، می‌توان برنامه‌هایی برای ترویج استفاده آگاهانه دانشجویان از این پلتفرم‌ها طراحی کرد. ایجاد محتوای فرهنگی، آموزشی و مذهبی جذاب و دسترس‌پذیر در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند نقش مهمی در ارتقای سبک زندگی اجتماعی داشته باشد.

۲. برای بهبود کیفیت روابط اجتماعی و کاهش تأثیرات منفی شبکه‌های اجتماعی، افزایش آگاهی دانشجویان درباره نحوه استفاده از رسانه‌ها ضروری است. برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی در زمینه سواد رسانه‌ای می‌تواند به انتخاب محتوای مناسب و استفاده بهینه از فناوری کمک کند.

۳. با توجه به اهمیت این فعالیت‌ها در تقویت سبک زندگی اجتماعی، پیشنهاد می‌شود نهادهای فرهنگی و مذهبی برنامه‌های ترکیبی (حضوری و آنلاین) برای افراد با شرایط مختلف ارائه دهند تا امکان مشارکت بیشتر فراهم شود.

۴. با وجود رشد شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های سنتی مانند تلویزیون هنوز هم بر سبک زندگی تأثیرگذار هستند. افزایش کیفیت برنامه‌های تلویزیونی و تمرکز بر مسائل فرهنگی و اجتماعی می‌تواند مکمل تأثیرات مثبت شبکه‌های اجتماعی باشد.

۵. پیشنهاد می‌شود تحقیقات مشابهی در دیگر جوامع یا در شرایط محیطی متفاوت انجام شود تا نتایج گسترده‌تر و عمیق‌تری درباره تغییرات سبک زندگی اجتماعی به دست آید.

این پیشنهادات می‌توانند به سیاست‌گذاران، نهادهای فرهنگی و اجتماعی، و افراد جامعه کمک کنند تا تغییرات سبک زندگی اجتماعی را بهتر مدیریت کرده و از فرصت‌های موجود برای ارتقای سطح زندگی اجتماعی بهره‌مند شوند.

References:

Abazari, Y., & Chavoshian, H. (2002). “"From social class" to" lifestyle" new approaches in the sociological analysis of social identity”, Journal of Social Sciences, 20, 3-27. (Persian).

Abdullah, A. K., & Jabbar, S. W. (2020). “Lifestyle from Scientist’s Perspective (Simmel, Weber and Bourdieu) (Theoretical Study)”, Qalaai Zanist Journal, 5(3), 576-590. (Persian).

Aghajani, N. & Nadernejad, P. (2011). “Investigating the role of mass media (publications, radio, television) in promoting public sports culture”, Quarterly Journal of Culture and Communications, 1(1). (Persian).

Amidi, H., & Ahmadi, H. M. (2016). “A Study of the Relationship Between Social Network Membership and the Tendency Toward Fashionism in Youth (With Emphasis on Facebook)”, Sociological Studies. 9(32), 123-138 . (Persian).

Atashin Sadaf, A. R., & Kheiri, M. (2020). “A philosophical study of the relationship between lifestyle, money and fashion in George Simmel's Views”, Journal of Lifestyle, 6(1), 51-67. (Persian).

Azarm, F.; Nourbakhsh, P.; Noorbakhsh, M. & Sepasi, H. (2021). “Designing a model for the development of human capital in Iranian university sport”, Research on Educational Sport, 9(24), 137-160. (Persian).

Babaei Fard, A. (2021). “Social and Cultural Factors Affecting Adherence to an Islamic Lifestyle among University Students in Kashan”, Islamic and Social Sciences Quarterly, 13(26), 257-287. (Persian).

Badrkhani, P. (2021). “Pros and cons of COVID-19 in Iran: How Coronavirus outbreak has affected culture and living style of people of this ancient land”, Journal of Human Behavior in the Social Environment, 31(1-4), 340-352. (Persian).

Baudrillard, J. (2016). The consumer society: Myths and structures .

Brice, K. (2012). Psychological Analyses with SPSS (S. A. Samadi, Trans.). Didavar .

Chaney, D. (1996). Lifestyles, London: Routledge.

Eskandarlou, M. J. (2021). “Islamic and Western lifestyles: Foundations and approaches”, Quran and Science, 14(27), 9–28. (Persian).

Eyvazi, G. H. (2011). Religious lifestyle and family TV series. Tuba, (37), 1–12. (In Persian).

Faramarziani, S. & Jafari, A. (2020). “The Role of Mobile Social Network on Modern Personal Identity among the Youth of Ardabil City”, National Studies Journal, 21(82), 69-88. (Persian).

Giddens, A. (1991). Modernity and self-identity: Self and society in the late modern age. Stanford University Press. .

Golpayegani, B. & Maqsoudi, S. (2024). “A comparison of social factors influencing the health-oriented lifestyle of mothers and daughters in Sirjan”, Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development), 18(3), 103-130. (Persian).

Kerlinger, P. (2009). Multivariate Regression in Behavioral Research (Trans. D. H. Saraei). (Persian).

Khosroshahi, G. & Ghadami, N. (2020). “Social Environment as One of the Factors Causing Offense and Its Impact on the Lifestyle (with an Emphasis on Virtual Social Networks)”, Journal of Legal Research, 18(40), 389-410. (Persian).

Malekirad, M. (2016). “The Process of Socialization of Mahdism”, Islam and Social Studies. 4(2, Issue 14), 6-32. (Persian).

Mohammad, A. (2020). The Concept of National Identity from the Perspective of Political Geography.

Mohebbi, A. & Kia, A .A. (2020). “Cultural Orientations in Cyberspace; Surveying the Quantity and Manner Through Which Students Use Cyberspace”, New Media Studies, 6(24), 164-135. (Persian).

Moltafet, H. & Moradi Sargholi, F. (2024). Examining the role of information technology in the lifestyle of people in Izeh, Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development), 18(3), 195-220. (Persian).

Nia, N. Q. & Khazaei, K. (2012). Analyzing the Effects of Cyberspace and Social Networks on theIdentity and Lifestyle of Youth. (Persian).

Niazi, M., Nouri, Z., Zadeh, S. S. H., & Sokhaei, Y. (2020). “Meta-Analysis of Research on the Relationship Between Lifestyle

and Social Identity in Iran (2009-2019)", Contemporary Sociological Research (Scientific-Research), 9(16), 161-182. (Persian).

Noor, M. Y. V. & Barghaei, S. S. (2020). "The Role and Impact of Media in Children's Education", Islamic Studies on Gender and Family. 2(3), 9-22. (Persian).

Parchami, D. & Derakhshan, F. (2020). Social Lifestyle and the Factors Affecting It (ACase Study of Tehran. (Persian).

Parsamahr, M.; Rasoulinejad, S. P. & Hosseinian, S. E. (2024). The role of virtual social networks in the tendency to participate in new social movements (A case study of citizens in Yasuj), Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development), 18(4), 35-66. (Persian).

Raesi, R.; Khalesi, N.; Safavi, M.; Mirzaei, A. & Alimohammadzadeh, K. (2024). "Identifying factors affecting a healthy lifestyle in the post-COVID-19 era", Journal of Education and Health Promotion, 13(1), 130. (Persian).

Razavizadeh, S. N .A., & Abdolmaleki, P. (2020). "The Role of Psychological Factors in Students' Tendency towards Virtual Space", New Media Studies, 6(23), 91-114. (Persian).

Razeghi, N.; Omran, S., & Kazemi, M. (2020). "The Effect of Social Networks on the Educational and Research Performance of postgraduate Students at the University of Mazandaran, Iran", Journal of Educational Planning Studies, 9(17), 282-298. (Persian).

Rezanazad, R.; Forousati-Juybari, R., & Ziaei, H. (2020). "A Comparative Study of Lifestyle in Qabusnama and the Thirty-FirstLetter of Nahj al-Balagha", Persian Literature (Mashhad University of Azad). 67(16), 1-11. (Persian).

Ruiz-Zaldibar, C., García-Garces, L., Vicario-Merino, A., Mayoral-Gonzalo, N., Lluesma-Vidal, M., Ruiz-Lopez, M., & Perez-Manchon, D. (2022). "The impact of COVID-19 on the lifestyles of university students: A Spanish online survey", Healthcare, 10(2), 309. https://doi.org/10.3390/healthcare10020309.

Samadi-Miarkolaei, H. (2021). "Entrepreneurial university; Higher education sustainable and consistent", leverage on the path to sustainable development. Roshd-e-Fanavari, 1(65), 12. (Persian).

Sangari, N.; Heidaripour, M. & Nouhzadeh Malekshah, N. (2020). "The impact of organizational social networks on social

capital", Journal of Sustainable Human Resource Management, 2(3), 211-195. (Persian).

Tajbakhsh, G. & Ahmadi, B. (2023). Socio-Cultural Factors Influencing the Health-Oriented Lifestyle of Young People. (Persian).

Xu, L., Veerasamy, Y., & Ammigan, R. (2022). "The impact of COVID-19 on the social and cultural integration of international students: A literature review", Journal of International Students, 12(S2), 1–20. https://doi.org/10.32674/jis.v12iS2.4332.

Yadollahi Dehcheshmeh, A., Rajaipour, S., & Siadat, A. (2021). "Developing a fourth generation model for Iranian universities", Interdisciplinary Studies in the Humanities, 13(4), 3, 1-57. (Persian).

Zhao, J., Wang, Y., Xu, Y., Zhang, L., & Wang, X. (2022). Changing social mentality among university students in the COVID-19 pandemic: A five-wave longitudinal study in China. BMC Public Health, 22(1), 1670. https://doi.org/10.1186/s12889-022-14014-z.

Investigating the Cultural Factors Affecting the Social Lifestyle of Students Before and After the Outbreak of the Covid-19 Disease in the Students of Sirjan University of Technology

Abolfazl Alavi (Ph.D)[1], *Zohreh Ghavidel (Ph. D)*[2]
Reza Sadeghi (Ph.D)[3], *Batool Zeidabadi (Ph.D)*[4]

Doi: 10.22055/qjsd.2026.48819.3026

Abstract:

The university, as a social institution, serves as a platform for educational, research, and cultural interactions between students and faculty members-interactions that significantly declined during the *COVID-19* pandemic. Due to the contagious nature of *COVID-19* and the necessity of ensuring student health, the use of virtual spaces and various mass media led to noticeable changes in students' lifestyles. Therefore, this study aimed to investigate the cultural factors affecting students' social lifestyles before and after the outbreak of *COVID-19* among students at Sirjan University of Technology in 2021. This was a quantitative study. The respondents consisted of 521 students from Sirjan University of Technology in 2021, selected through convenience sampling. The research was conducted using a survey method, and data were collected via a questionnaire comprising 66 questions. The findings revealed a significant relationship between the respondents' social lifestyle and variables such as participation in classes through mass media, participation in classes through virtual social networks, following cultural and religious events via mass media, and following such events through virtual social networks.

Key Concepts: *Social Lifestyle, Cultural Factors, Virtual Education, COVID-19*

[1] Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Faculty of Literature and Humanities, Sirjan University of Technology, Sirjan, Iran (Corresponding Author). a.alavi@sirjantech.ac.ir
[2] PhD in Sociology, Specialization in Social Issues of Iran, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran, zohreh.ghavidel@ens.uk.ac.ir
[3] Associate Professor, Department of Public Health, Sirjan School of Medical Sciences, Sirjan, Iran, r.sadeghi351@sirums.ac.ir
[4] PhD in Health Education and Health Promotion, Sirjan University of Medical Sciences, Sirjan, Iran, b.zeidabadi@sirums.ac.ir

© 2019 by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).